

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.417
din data de 10.07.2019

Dosar nr.: 353/2018

Petiția nr: 2850/15.05.2018

Petente:

Reclamat: - președintele Partidului Național Liberal

Obiect: afirmații cu caracter discriminatoriu care lezează demnitatea persoanelor de sex feminin care sunt angajate în administrația publică

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

- 1.
- 2.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

3., președintele Partidului Național Liberal cu sediul ales pentru comunicare în București, Aleea Modrogan nr.1, sector 1

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

4. Prin adresa nr. 2850 din 15.05.2018, petentele sesizează Consiliul cu privire la declarațiile făcute de către partea reclamată în public în data de 05.05.2018, la adresa femeilor angajate în administrația publică.

III. Procedura de citare

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

6. Prin adresa nr. 2850/04.06.2018 au fost citate petentele, iar prin adresa nr. 3458/04.06.2018 a fost citat reclamatul pentru termenul stabilit la data de 05.06.2018. La audieri partea reclamată a fost prezentă.

7. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților Susținerile petentelor

8. Prin adresa nr. 2850/15.05.2018, (filele 1-2 din dosar) petentele sesizează Consiliul cu privire la declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa persoanelor de sex feminin angajate în administrația publică.

9. Reclamatul a declarat, în cadrul conferinței de presă din data de 05.05.2018, la adresa persoanelor de sex feminin angajate în administrația publică următoarele: **“Oameni luați de la coada vacii, toate scroafele suite în copaci...;**

10. Petenta susține faptul că declarațiile reclamatului au adus atingere demnității persoanelor de sex feminin și a unor categorii profesionale considerate inferioare. Reclamatul a încercat ulterior să se dezvinovățească printr-un subterfugiu spunând că **“Există o vorbă românească. Nu m-am referit la o persoană anume...”**, dar explicația nu poate fi acceptată, întrucât reclamatul s-a referit la femeile din administrația publică, pe care le-a jignit profund, dovadă clară de misoginism.

11. Prin declarațiile făcute public a atins demnitatea unor categorii profesionale, pe care le consideră inferioare, conform declarațiilor sale, cele de la **“coada vacii”**, zecile de mii de secretare și profesori de lucru manual. La aceeași data reclamatul a declarat, referindu-se la doamnele: **“Nu cred că a existat după Revoluție atâta prostie în Guvern. Cum să pui premier o profesoară de lucru manual, ministrul de Interne – măcar o pune pe cealaltă că aia a fost secretară la școala din Videle...”**.

Sunt atașate extrase din mass media, care au difuzat declarațiile reclamatului. (filele 8-19 din dosar)

Susținerile reclamatului

12. Partea reclamată, d.l Ludovic Orban, Președintele Partidului Național Liberal prezent la ședința de audieri a declarat că nu a avut nicio intenție de a denigra sau de a aduce jigniri, având un respect deosebit pentru femei, indiferent de categoria socială din care fac parte. Afirmatia la care se face referire, este o vorbă populară, și anume se referă la persoanele care urcă într-o poziție socială înaltă fără să o merite, faptul că nu are pregătire pentru acea poziție, și faptul că nu sunt calificați.

13. În toată cariera politică, a promovat, a colaborat cu ambele categorii, atât femei, cât și bărbați, nefăcând deosebire între sexe, dar a sancționat verbal atitudini neprofesioniste în diverse situații.

V. Motivele de fapt și de drept

14. În fapt, Colegiul director reține **faptul că** declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa persoanelor de sex feminin depășesc limitele libertății de exprimare.

15. În drept, în ceea ce privesc declarațiile părții reclamate Colegiul director apreciază că în soluționarea prezentei sesizări sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

16. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

17. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- ✓ să fie **prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- ✓ să urmărească un **scop legitim**,
- ✓ să fie **necesară într-o societate democratică** și
- să fie **proporțională cu scopul urmărit**

Ingerința să fie prevăzută de lege

18. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia *„prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”*. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

19. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România.

Protecția demnității unor grupuri vulnerabile/persoane care aparțin unei categorii sociale constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile făcute în cadrul conferinței de presă, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup vulnerabil/categorie socială – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

20. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

21. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

22. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.

23. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

24. În scopul de a determina dacă afirmațiile făcute în cadrul conferinței de presă, ce fac obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: **obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, etc.**

Obiectivul urmărit de părțile reclamate

25. Colegiul apreciază că, în prezenta speță, declarațiile reclamatului **“Oameni luați de la coada vacii, toate scroafele suite în copaci” nu se încadrează în libertatea de exprimare.**

26. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și**

credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

Motivat: Cristian Jura

Colegiul observă că se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin.1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, deoarece termenele folosite de către partea reclamată aduc un prejudiciu de imagine, acestea nu se încadrează în limita libertății de exprimare.

Opinia minoritară – Claudia Sorina Popa, Haller Istvan

27. Potrivit opiniei minoritare declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă, și anume **“Oameni luați de la coada vacii, toate scroafele suite în copaci”** se încadrează în libertatea de exprimare.

28. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare și anume faptul că, se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România se consideră că în prezenta speță nu era necesară intervenția statului prin aplicarea unei sancțiuni, deoarece s-a folosit o sintagmă, recunoscută ca un proverb românesc, partea reclamată neavând intenția de a afecta demnitatea vreunei persoane de sex feminin sau categorii profesionale.

29. Chiar dacă afirmațiile au fost făcute în cadrul conferinței de presă, obiect al prezentei petiții, nu au avut scopul de a instiga la ură, neavând intenția de a aduce vreo atingere la demnitatea ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la acel grup vulnerabil/categorie socială – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Prin urmare, raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, în prezenta speță nu era necesară o astfel de intervenție prin aplicarea unei sancțiuni.

30. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare, prin urmare partea reclamată a urmărit prin sintagma folosită mai mult să tragă un semnal de alarmă vizavi de actul de guvernare, folosind ce-i drept o comparație atipică.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate se încadrează în art. 2 alin. (1) coroborat cu art.15 din O.G. 137/2000, (5 voturi pentru constatare, 2 voturi pentru libertatea de exprimare)

2. Se aplică sancțiunea avertismentului, prevăzută de art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, coroborat cu art. 7 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. (5 voturi pentru, 2 voturi împotriva)

3. Recomandă părții reclamate ca pe viitor să evite astfel de declarații (5 voturi pentru, 2 voturi împotriva)

4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

DINCĂ ILIE – membru

HALLER ISTVÁN – membru

LUMINIȚA GHEORGHIU – membru

JURA CRISTIAN – membru

LAZĂR MARIA – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

SANDU TATIANA VERONICA – membru

Motivele de fapt și de drept redactate de P.C.S. și V.F.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.